

De handen van Fatma

- Fikry El Azzouzi

Korte inhoud van het boek

Fatma is een eenzame vrouw. Ze heeft alleen haar zoon Bilal nog. Bilal bezoekt zijn moeder bijna nooit. Op een dag klopt iemand hard op de deur van Fatma. Het is Hafssa. Zij is illegaal in het land. Fatma neemt Hafssa in huis. Elke vrijdag gaan ze samen naar de markt. Bij hun laatste bezoek aan de markt koopt Fatma appelsienen. Dat had ze beter niet gedaan...

Inhoudsopgave van het lespakket

Voorlezen	p 2*
Vergelijkingen met dieren	p 3*
Mijn gevoel bij Fatma	p 4
De hand van Fatma	p 5
Naar het rusthuis	p 6
De tekst proeven	p 7
Film tip en boekentip	p 8*
Lestips over evalueren	p 8
Bijlage	p 9

* Om deze activiteiten te doen in een les, hoef je niet het hele boek te lezen.

Voor wie is dit lespakket?

In alle lespakketten spreken wij over 'cursisten', die les volgen in het volwassenenonderwijs. Toch zijn de meeste lestips ook heel goed bruikbaar voor leerlingen in het secundair onderwijs (OKAN, BuSo, BSO-PAV en vaak ook TSO).

Dit lespakket kan je downloaden via www.wablieft.be. Bij dit lespakket horen ook werkbladen. Die plaatsen we in één worddocument op de website. Op die manier kan elke lesgever de werkbladen aanpassen aan de eigen noden.

Een Wablieft-boek is ook een luisterboek

Een Wablieft-boek is ideaal voor wie niet zo vlot leest of voor wie niet graag leest. Je kan er ook de luistercd bij gebruiken. Dit kan vooraf (om al te horen waar het over gaat), maar ook tijdens of na het lezen. Laat gedurende de lessen je cursisten experimenteren met deze verschillende manieren. Welke vinden ze het leukste?

Introductie

OVER LEZEN IN DE KLAS

Een volledig boek lezen is een grote opgave. Veel cursisten zullen thuis niet de tijd kunnen maken om een boek te lezen. Dus maak je best gebruik van de tijd die je hebt met cursisten. Maak je cursisten warm met stukken tekst. Misschien lezen ze zelf een heel boek, misschien niet. Elk mooi stuk literatuur hebben ze gehad.

Er zijn verschillende manieren om de lezers dit boek te laten 'lezen'. De luistercd is daarbij een grote hulp. Eerst luisteren, dan lezen. Of ook: eerst lezen, dan luisteren. Luisteren en lezen tegelijk. Aarzel niet om de tekst meerdere keren te laten beluisteren of lezen. Werk in elk geval in stukken, zodat de lezers het overzicht niet verliezen.

over voorlezen

Voorlezen is een prettige manier om teksten aan te brengen, voor tieners, volwassen cursisten en senioren.

Maar voorlezen is meer! Luisteren naar een boeiend voorgelezen tekst verhoogt de luisterconcentratie en brengt nieuwe woorden aan. De les beginnen met voorlezen is rust scheppen. Voorlezen tussen twee inspannende opdrachten is een manier om de aandacht weer naar jou en/of naar de les te trekken.

Daarom suggereren we een voorleesfragment. Een fragment dat nieuwsgierig maakt, maar niks verklapt. Een fragment dat ook los van het boek verstaanbaar is.

Een voorleesfragment hoeft geen verwerking. Het mag er zijn op zich. Wie toch graag kort iets doet met de tekst, vindt een paar suggesties.

voorleesfragment:

vanaf p 35 "We stoppen bij een mollige man met een bloemetjeshemd en een fijn snorretje."

tot en met p 38

Vraag de cursisten na de tweede alinea waar dit verhaal zich afspeelt. Hou het heel kort, om het leesplezier niet te onderbreken.

Vraag na het fragment wat de cursisten nu weten over het hoofdpersonage Fatma. Stimuleer hen te spreken over feiten (ze houdt van pyjama's), interpretaties (kan ze wel rekenen?) en gevoelens (vind je haar sympathiek?).

Voor achtergrondinformatie en meer lestips over voorlezen en genieten van teksten:

'Omdat lezen leuk is! Introductiemap voor lesgevers', hoofdstukken 'voorlezen' en 'vrij lezen'.

Lessuggestie bij hoofdstuk 4

Doelen: woordenschatuitbreiding
mening en gevoelens formuleren
informatie halen uit verschillende bronnen

1. INSTAPFASE

Stap 1: Sta stil bij 'Ze bloedde als een rund en balkte als een ezel. Ik had hier met een zwak vogeltje te maken.' (blz. 23) De schrijver maakt een vergelijking met dieren. (Hij doet dat overigens ook in hoofdstuk 11: 'Ik roep, maar mijn stem is als die van een piepend vogeltje.' blz. invoegen) Begrijpen de cursisten wat hij bedoelt?

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 2: De cursisten maken het werkblad 1, deel A. (In alfagroepen kan dit blad de basis zijn voor een groepsgesprek.)

Stap 3: Gesprek: heeft iedereen hetzelfde gevoel bij dieren? Is dat cultureel bepaald? Persoonlijk?

Stap 4: De cursisten maken het werkblad 1, deel B en C. Ze kunnen hiervoor gebruik maken van een woordenboek of het internet. Elkaar bevragen kan ook. Het kan ook een gesprekstema zijn voor een groepsoverstijgende activiteit met anderstalige en Nederlandstalige cursisten.

inspiratie voor de begeleider: <http://www.txtxs.nl/artikel.asp?artid=218>

Lessuggestie bij het hele boek

Doelen: mening en gevoelens formuleren
informatie halen uit een geschreven tekst
argumenteren

1. INSTAPFASE

Stap 1: Wie het hele boek gelezen heeft, heeft ongetwijfeld een beeld van en een mening over Fatma. Vraag na het fragment wat de cursisten weten over het hoofdpersonage. Stimuleer hen te spreken over feiten (ze heeft een grote neus), interpretaties (wat is dat met die onzichtbare vriendin?) en gevoelens (vind je haar sympathiek?). Hou dit gesprek kort, het is een inleiding.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 2: De cursisten maken het werkblad 2. De cursisten hoeven niet over elk aspect een mening te hebben.

Stap 3: De begeleider stimuleert de cursisten om fragmenten te zoeken die hun mening ondersteunen. Of om eens na te denken welk stuk uit het verhaal maakt dat ze het kruisje daar gezet hebben, als fragmenten zoeken te moeilijk is.
evaluatie

Stap 4: Gesprek: heeft iedereen hetzelfde gevoel bij Fatma? Laat cursisten argumenteren met fragmenten uit het boek, opgezochte of herinnerde.

Lessuggestie bij het hele boek

Doelen: mening formuleren
informatie opzoeken
informatie uitwisselen
vragen stellen

1. INSTAPFASE

Stap 1: Trek de aandacht op de titel van het boek. Vinden de cursisten dat een goede titel? Waarom zou de schrijver die titel gekozen hebben? Alternatieven? De neus van Fatma, misschien?

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 2: Afhankelijk van je groep, zal 'de hand van Fatima' al dan niet ter sprake gekomen zijn tijdens stap 1 (of misschien al tijdens het lezen van het boek). Zo niet: vraag of iemand ze kent. Laat de foto in bijlage zien. Heeft iemand deze afbeelding al eens gezien?

Stap 3: Ga met de cursisten op zoek naar de betekenis van de hand van Fatima. Kan een cursist(e) erover vertellen? De cursisten kunnen opzoeken op internet of in de bib. Je kan boeken over de islam, tradities, volksgeloof uit de bib meebrengen naar de les. (Spreek een bibliotheekmedewerker aan, ze helpen je graag.) Je kan iemand uitnodigen om er in de groep over te komen vertellen. Of is een groepsoverstijgende activiteit mogelijk, met cursisten uit een andere groep die erover kunnen vertellen?

Trek het gesprek open, en laat mensen vertellen over beschermende gebruiken van hen zelf of hun omgeving. (een kruisbeeld boven de deur, een sleutelhanger met de heilige Christoffel aan de sleutel van je auto, ...)

meer informatie voor de begeleider: http://nl.wikipedia.org/wiki/Handje_van_Fatima

Stap 4: Ga terug naar de titel van het boek en stel de vraag opnieuw: waarom heeft de schrijver deze titel gekozen?

Lessuggestie bij hoofdstukken 8-11-14

Doelen: mening vormen
mening en gevoelens formuleren
een andere mening respecteren

1. INSTAPFASE

Stap 1: Fatma wil niet naar het rusthuis (woonzorgcentrum). Kan je dat begrijpen? Speel een stellingenspel.

Als er een grote ruimte beschikbaar is, is dit een plezierige werkvorm. Iedereen staat op een lijn. Lees een stelling voor. Wie akkoord gaat, zet een stap vooruit. Wie niet akkoord gaat, zet een stap achteruit. Op die manier krijg je een heel duidelijk beeld van de verschillende meningen.

Als de deelnemers ervoor open staan, kunnen ze dit geblinddoekt doen. Zo worden ze niet beïnvloed door elkaar. Ze mogen de blinddoek pas afdoen als de begeleider het sein geeft dat iedereen gekozen heeft. Wie wil, mag nu zijn/haar mening toelichten.

Uiteraard kan er ook gewerkt worden met bijvoorbeeld rode of groene kaartjes, of kaartjes met 'ja' en 'nee'.

Stellingen:

Ouderen moeten begrijpen dat hun kinderen niet voor hen kunnen zorgen.

Kinderen moeten voor hun ouders zorgen.

Er moeten aparte rusthuizen komen voor Marokkaanse ouderen (en ook voor andere nationaliteiten).

Fatma denkt alleen aan zichzelf.

Bilal denkt alleen aan zichzelf.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 2: Er is een enorm aanbod aan materiaal over 'naar het rusthuis gaan'. Kijk, lees en luister met je cursisten over dit thema.

Specifiek voor ouderen van allochtone afkomst:

een Afrikaanse vrouw praat over het rusthuis: <http://www.pigmentzorg.be/video/maman-berthe-is-bang-voor-het-rusthuis> (Frans gesproken, met ondertitels)

op bezoek in een joods rusthuis, waar ook sinds kort ook niet-joden verblijven (Koppen): <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/videozone/archief/programmas/koppen/2.19158/2.19159/1.1182293>

allochtone mantelzorgers: <http://www.pigmentzorg.be/video/allochtone-mantelzorgers> (uit Nederland)

panelgesprek: <http://www.youtube.com/watch?v=cnbckie5i4w> (uit Nederland)

een Chinees rusthuis in Amsterdam: <http://www.youtube.com/watch?v=w9NuqHnjhv8>

oud worden, waar dan ook (dvd, 5 euro): <http://www.pigmentzorg.be/toolbox/fiche/oud-worden-waar-dan-ook>

spreker uitnodigen? <http://www.pigmentzorg.be/sprekers/david-talloen>

werkblad 3 (bron: www.weliswaar.be)

algemeen

de eerste drie weken van Esther in het woonzorgcentrum: <http://www.radio2.be/de-madammen/naar-het-rusthuis>

hoe kan je mensen overtuigen om de stap naar het rusthuis te zetten: <http://www.radio2.be/de-madammen/naar-het-rusthuis>

Axl Peleman een dag in het rusthuis: <http://www.een.be/programmas/volt/axl-peleman-in-het-rusthuis>

gaan ouderen te snel naar een rusthuis? <http://nieuws.vtm.be/binnenland/54511-cm-ouderen-te-snel-naar-rusthuis>

zo ziet een rusthuis er over tien jaar uit: <http://nieuws.vtm.be/binnenland/61020-zo-ziet-rusthuis-er-over-10-jaar-uit>

Stap 3: Speel het stellingenspel opnieuw. Zijn er mensen van mening veranderd?

Lessuggestie bij een hoofdstuk naar keuze

Doelen: leesplezier
leesverdieping

1. INSTAPFASE

Kies een kort stukje tekst (één of een paar alinea's uit). Een stukje tekst dat de cursisten gelezen hebben en dat hen aanspreekt. Of net een stukje dat ze niet gelezen hebben, maar waar je van denkt dat het wel ingang vindt in de groep. Kopieer het voor iedereen, zodat de cursisten ermee kunnen werken. Letterlijk en figuurlijk.

Stap 1: Lees het uitgekozen stukje voor. Geef hen nadien de tekst en laat het in stilte herlezen.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 2: Vraag de cursisten om de mooiste zin in het tekstje aan te duiden. Het kan zijn dat de inhoud aanspreekt ('Een mens troost het liefst zichzelf.') of de manier van omschrijven ('Ik zag haar kleine, dikke vingers door de kier van de deur bewegen.') Het kan een grappige zin zijn. Of een moeilijke zin die ze toch hebben kunnen lezen (succeservaring). Of een zin die meer suggereert dan zegt ('Je duwt dat kussen veel te hard op mij, Bilal.').

Mogelijkheden:

De cursisten lezen hun mooiste zin voor (geef eerst oefentijd indien nodig) en vertellen aan de groep wat ze zo mooi vinden.

De cursisten schrijven hun mooiste zin op een blad en maken er met kleur, lettertype, collage, foto's, een expressiewerk van. De bladen worden opgehangen in het lokaal.

De cursisten knippen hun zin uit, stoppen hem in een envelop en de enveloppen in een doos. Niemand weet wie welke zin in de doos gestoken heeft. De enveloppen worden één voor één uit de doos gehaald. Van wie zou deze zin zijn?

Waarom?

Zou jouw zin de titel van het boek kunnen zijn? Waarom wel, waarom niet?

Zou deze zin in een ander boek kunnen staan? Welk boek? (fantasie-oefening)

Filmtip bij hoofdstuk 10

Niet zijn thuis

van de Mechelse rapper Pita (Said Aghassaiy)

‘Niet Zijn Thuis’ is een film die draait rond de Marokkaanse generatie gastarbeiders die intussen op pensioen is. Hoe blikken zij terug op hun leven in België? Met die vraag in het achterhoofd schreef Said Aghassaiy het verhaal van zijn vader die als gastarbeider in de munitiefabriek PRB - Metallurgia werkte, ‘het boemmekot’ in de volksmond.

De film illustreert de weg die Mohammed heeft afgelegd om van Marokko naar België te komen. Mohammed kreeg het aanbod om in België te werken via een verre vriend die er al enkele jaren verbleef. Zijn gezin een dak boven hun hoofd en eten garanderen, was zijn grootste motivatie om naar België te komen.

dvd te verkrijgen: Ahmed Aghassaiy via showarma@live.be of 0486 303 592

Boekentip

‘De aankomst’, Shaun Tan, is een aangrijpend prentenboek (zonder tekst) over de emigratie van een man van Maleisië naar Australië.

Lestips over evalueren:

Zie ook: ‘Omdat lezen leuk is! Introductiemap voor lesgevers’, hoofdstuk ‘evalueren’.

Bijlage 1

